

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันการใช้พื้นที่ของผู้ใช้สวนสาธารณะระดับชุมชน

พบว่าในหลายส่วนของพื้นที่สวนสาธารณะมีลักษณะที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ใช้สวนในหลายๆลักษณะดังนี้

ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลาเป็นพื้นที่ที่พบการจับจองพื้นที่เพื่อใช้ทำกิจกรรมโดยผู้ใช้ทุกเวลา คือพื้นที่ริมทางเดินด้านขอบสนามของสวนเบญจสิริ พื้นที่ในสนามหน้าขวา และสนามเนินหญ้าหน้าบริเวณที่มีกลุ่มม้านั่งของสวนสันติภาพ โดยลักษณะพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีม้านั่งเข้าถึงได้สะดวก มีร่มเงา เป็นตำแหน่งที่สามารถมองเห็นบรรยากาศ ทิวทัศน์ภายในสวนได้ดี ซึ่งลักษณะดังกล่าวตรงกับผลของสภาพที่เกิดของกิจกรรมและเงื่อนไขของพื้นที่จากแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นความต้องการที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ต้องการให้มีในพื้นที่ที่จะเลือกทำกิจกรรม

ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานเกือบตลอดเวลาโดยมีกิจกรรมที่แตกต่างกันไป คือพื้นที่สนามกลางซ้าย สวนสันติภาพที่พบการทำกิจกรรมในพื้นที่เกือบตลอดวัน โดยมีการทำกิจกรรมหลายชนิดเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาของวัน เช่น กิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อยในช่วงเวลาเช้าและเย็น กิจกรรมปิกนิก, ทานอาหารในช่วงเวลาเที่ยงและบ่าย กิจกรรมอ่านหนังสือ และกิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน, คนรักหรือครอบครัวในช่วงเวลาอื่นตลอดช่วงวัน ลักษณะพื้นที่เป็นสนามหญ้า มีบรรยากาศร่มรื่น เข้าถึงได้โดยสะดวก มีลักษณะที่สามารถปรับเข้ากับความต้องการหลักๆของแต่ละกิจกรรมได้ดี

ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานแบบซ้ำๆ กันคือ พื้นที่สนามเนินหญ้าหลัง ของสวนสันติภาพที่พบการทำกิจกรรมปิกนิก, ทานอาหาร ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นประจำไม่ว่ากลุ่มผู้ใช้หรือช่วงเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ลักษณะพื้นที่เป็นเนินหญ้า มีความร่มรื่น เป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับสนามเด็กเล่น ซึ่งลักษณะเป็นเนินอาจมีส่วนสนับสนุนต่อการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้ต้องการ อย่างเช่นกิจกรรมปิกนิกซึ่งลักษณะดังกล่าวช่วยเปิดมุมมองให้กว้างขึ้นเห็นพื้นที่ได้ดีขึ้น รวมถึงการวางพื้นที่ต่อเนื่องกับสนามเด็กเล่นซึ่งถือเป็นกิจกรรมดึงดูด (Centering Space) ซึ่ง Hester (1975) และนิลนุบล คล่องเวสสะ (2543: 131) กล่าวว่าลักษณะดังกล่าวช่วยให้มีการใช้ในพื้นที่ลักษณะอื่นๆตามมา

ลักษณะพื้นที่ที่มีผู้ใช้เฉพาะช่วงเวลาที่มีผู้ใช้มาก คือพื้นที่นั่งด้านขวา และถนนรอบนอกของสวนเบญจสิริเป็นพื้นที่ที่มีการใช้งานเฉพาะช่วงเวลาที่มีผู้ใช้หนาแน่น และไม่ถูกเลือกใช้ในช่วงเวลาทั่วไป ลักษณะพื้นที่ที่มีกระบะต้นไม้ปิดกั้นการเห็นบางส่วนของพื้นที่จากผู้ใช้สวนร่วมกับคนอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจสร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อการเลือกใช้พื้นที่ของผู้ใช้สวน รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบห้องน้ำของสวนเบญจสิริ ลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่ปิดล้อม เป็นพื้นที่จำกัดต่อเนื่องกับร้านค้าและห้องน้ำ สภาพคล้ายเป็นพื้นที่บริการด้านหลัง

ลักษณะพื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา คือพื้นที่ลานเอนกประสงค์ สวนสันติภาพ และพื้นที่ลานด้านหลัง สวนเบญจสิริ เป็นพื้นที่ที่มีมักถูกใช้ทำกิจกรรมเฉพาะ และถูกใช้บางช่วงเวลาเท่านั้น ซึ่งจะถูกใช้พื้นที่น้อยมากเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ในช่วงวัน ลักษณะพื้นที่เป็นลานพื้นแข็ง โถงกว้าง ร่มเงาที่น้อยซึ่งลักษณะดังกล่าวจะพบว่าไม่สัมพันธ์กับเงื่อนไขพื้นที่และสภาพที่เกิดกิจกรรมซึ่งผู้ใช้สวนใหญ่ต้องการสำหรับพื้นที่ทำกิจกรรม

6.1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลและลักษณะการใช้

กลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายเป็น การมาทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจแบบไม่ออกแรง (Passive Activity) ในการศึกษาครั้งนี้คือกิจกรรมนั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์, กิจกรรมนั่งอ่านหนังสือ, กิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน, คนรักหรือครอบครัว, กิจกรรมนั่งปิกนิก, ทานอาหาร และกิจกรรมเดินเล่น, เดินคุยนั้น จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ใช้ในกลุ่มกิจกรรมเหล่านี้พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานตอนต้น (21 – 30 ปี) และวัยรุ่น (15 – 20 ปี) ภาพรวมการมาใช้สวนของผู้ใช้กิจกรรมผ่อนคลายเป็นส่วนใหญ่คือ มาใช้อาทิตย์ละ 1 – 2 ครั้ง มักมาทำกิจกรรมกับเพื่อน และใช้เวลาอยู่ในสวนมากกว่า 1 – 2 ชั่วโมง

กลุ่มกิจกรรมออกแรง คือการมาทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจแบบออกแรง (Active Activity) โดยในการศึกษานี้คือ กิจกรรมวิ่งออกกำลังกาย, กิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อยนั้น จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ใช้ในกลุ่มกิจกรรมเหล่านี้พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ (31 – 60 ปี) ภาพรวมการมาใช้สวนของผู้ใช้กิจกรรมออกแรงส่วนใหญ่คือ มาใช้เป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน การมาทำกิจกรรมมีทั้งมาทำคนเดียว และมากับเพื่อนมากใกล้เคียงกัน และใช้เวลาอยู่ในสวนส่วนใหญ่มากกว่า 1 – 2 ชั่วโมง

ทั้งนี้จากผลที่ได้จากกล่าวได้ว่าผู้ใช้สวนมาใช้สวนสาธารณะชุมชนบ่อย และการมาใช้ในแต่ละครั้งใช้เวลานานพอควรในการทำกิจกรรม โดยมีข้อสังเกตว่าลักษณะการมาใช้สวนกับครอบครัวพบน้อยกว่าการมาใช้แบบคนเดียวหรือกับเพื่อน รวมถึงกลุ่มวัยรุ่นซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจกับกิจกรรมออกแรงแต่กลับพบว่าส่วนใหญ่ทำกิจกรรมผ่อนคลายเป็นมากกว่า

6.1.3 เงื่อนไขของพื้นที่กับผู้ใช้

จากสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ใช้สวนสาธารณะในเรื่องเงื่อนไขของพื้นที่ (Perceived Condition) ซึ่งในการศึกษานี้หมายถึงเงื่อนไขด้านความรู้สึกของพื้นที่ทำกิจกรรมต่างๆ ในสวนสาธารณะ เช่น การอยู่ใกล้ทางเข้าออก เป็นพื้นที่กว้าง สามารถเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน เป็นต้น สำหรับกลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายนั้นพบว่า ผู้ใช้สวนส่วนใหญ่ในกลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายจะให้ความสำคัญมากตรงกันในเรื่องเงื่อนไขของพื้นที่คือ การเป็นพื้นที่ในร่มเงา การสามารถมองเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน และความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ขณะที่ให้ความสำคัญน้อยมากตรงกันคือ การมีสัดส่วนกว้างยาวใกล้เคียงกัน และลักษณะเป็นชั้น

กลุ่มกิจกรรม	ผ่อนคลาย					ออกกำลังกาย	
	นั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์	นั่งอ่านหนังสือ	นั่งคุยกับเพื่อนคนรักหรือครอบครัว	นั่งฝึกโยคะ, ทานอาหาร	เดินเล่น, คุย	วิ่งออกกำลังกาย	ออกกำลังกายแบบออกกำลังกาย
เงื่อนไขของพื้นที่							
เป็นพื้นที่กว้าง	○	—	○	○	○	○	●
เป็นพื้นที่ในร่มเงา	●	●	●	●	●	○	○
สามารถเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน	●	○	●	●	●	○	○
พื้นผิวเป็นลานแข็ง	—	—	—	—	○	○	○
พื้นผิวเป็นสนามหญ้า	○	○	○	●	○	—	—
ลักษณะเป็นพื้นราบ	○	○	○	○	●	●	●
ลักษณะเป็นเนิน	—	—	—	○	—	—	—
ความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	●	●	●	●	●	○	○
อุปโภคสิ่งจำเป็น	○	○	●	○	○	○	○

ตารางที่ 6.1 สรุปเงื่อนไขของพื้นที่ที่สำคัญกับกลุ่มกิจกรรม

- สัญลักษณ์ ● สำคัญมาก (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันมากกว่า 32 คนขึ้นไป)
 ○ สำคัญ (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันมากกว่า 24 คนขึ้นไป)
 — ไม่สำคัญ (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันตั้งแต่ 24 คนลงไป)

สำหรับกลุ่มกิจกรรมออกเจ้านั้นพบว่า ผู้ใช้สวนส่วนใหญ่ในกลุ่มกิจกรรมดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับความต้องการเชิงพื้นที่เพื่อสนองต่อการทำกิจกรรมที่ต้องการเคลื่อนไหวในการใช้งานคือ การเป็นพื้นที่กว้าง ลักษณะเป็นพื้นราบเป็นหลัก รวมถึงความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งหมายถึงส่วนประกอบที่มีในพื้นที่ทำกิจกรรมนั้นทั้งที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างและธรรมชาติสร้างเช่น พื้นทางวิ่ง พื้นลาน ผิวน้ำ ต้นไม้ เป็นต้น ขณะที่ให้ความสำคัญน้อยมากตรง

กันคือ การใกล้ทางเข้าออกสวน และลักษณะเป็นชั้นซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับผังบันทึกกิจกรรมพบความสอดคล้องกันในลักษณะเงื่อนไขที่ต้องการกับลักษณะจริงของพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมนั้น ทั้งนี้พบว่าความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทุกกลุ่มกิจกรรมเห็นตรงกัน

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าสำหรับกิจกรรมผ่อนคลายเป็นเงื่อนไขด้านความงาม ความร่มรื่น สภาพบรรยากาศเป็นเรื่องสำคัญ ขณะที่กิจกรรมออกกำลังกายมีเงื่อนไขด้านลักษณะพื้นที่ที่สนองต่อกิจกรรมเช่น การเป็นที่กว้าง พื้นที่ราบ เป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นการออกแบบพื้นที่สวนสาธารณะชุมชน แนวทางในการจัดวางพื้นที่สวนให้เป็นพื้นที่กิจกรรมผ่อนคลายเป็นกิจกรรมออกกำลังกายจึงควรพิจารณาลักษณะที่ต่างกัดังกล่าวมาประกอบเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากลักษณะสภาพพื้นที่สวนที่เป็นอยู่ในแต่ละส่วนได้อย่างเหมาะสม

6.1.4 สภาพที่เกิดของกิจกรรม (Setting) กับผู้ใช้

จากสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ใช้สวนสาธารณะในเรื่อง สภาพที่เกิดของกิจกรรม (Setting) ซึ่งในการศึกษานี้หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏอยู่ของพื้นที่ที่ทำการกิจกรรมต่างๆในสวนสาธารณะ (Physical Condition) เช่น สนามหญ้า ไม้ตัดต้น ไม้ สนามกีฬา เป็นต้น สำหรับกลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายเป็นพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากตรงกันคือ พื้นที่ที่มีม้านั่ง การเป็นสนามหญ้า พื้นที่ไม้ตัดต้นไม้ ทั้งนี้ในกิจกรรมนั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์ และกิจกรรมนั่งอ่านหนังสือ ซึ่งมีลักษณะการทำกิจกรรมแบบสงบ อิสระ มักจะพบการทำกิจกรรมคนเดียว ให้ความสำคัญมากกับพื้นที่ที่มีม้านั่ง ส่วนกิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน คนรักหรือครอบครัว กิจกรรมปิกนิก, ทานอาหาร และกิจกรรมเดินเล่น, เดินคุย ซึ่งมีลักษณะการทำกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กันของผู้ทำ มักจะพบการทำกิจกรรมแบบมากกว่าหนึ่งคน ให้ความสำคัญมากกับการเป็นสนามหญ้า ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีข้อแตกต่างกันของความต้องการพื้นที่เพื่อกิจกรรมผ่อนคลายเป็นทั้ง 2 ลักษณะ

สำหรับกลุ่มกิจกรรมออกกำลังกาย ผู้ใช้ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับลักษณะพื้นที่ที่ตอบสนองการทำกิจกรรม โดยให้ความสำคัญมากตรงกันคือ การเป็นสนามหญ้าและลานพื้นแข็ง เป็นเส้นทางวิ่ง และพื้นที่ที่มีม้านั่ง

ทั้งนี้เรื่องพื้นที่ที่มีม้านั่ง และการเป็นสนามหญ้านั้นพบว่าเป็นความต้องการที่ตรงกันของผู้ใช้ในทุกลกลุ่มกิจกรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับผังบันทึกกิจกรรมแล้วพบว่ามีความสอดคล้องกันโดยบริเวณพื้นที่สนามหญ้าของสวนสาธารณะมีการเกิดกิจกรรมหลากหลายกว่าพื้นที่ลานพื้นแข็ง และบริเวณที่มีม้านั่งในเกือบทุกจุดของสวนสาธารณะจะถูกเลือกใช้ทำกิจกรรมเกือบตลอดทุกช่วงเวลา

ที่สวนเปิดให้บริการ ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวอาจพอสรุปได้ว่า พื้นที่เอนกประสงค์สำหรับกิจกรรมหลายชนิด พื้นผิวสนามหญ้าอาจมีความเหมาะสมไม่ต่างจากลานพื้นแข็ง และตำแหน่งการจัดวางที่นั่งในแต่ละพื้นที่สวนเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อกลุ่มกิจกรรมและผู้ใช้

กลุ่มกิจกรรม	ผ่อนคลาย					ออกกำลังกาย	
	นั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์	นั่งอ่านหนังสือ	นั่งคุยกับเพื่อน,คนรัก หรือครอบครัว	นั่งฝึกโยคะ, ทานอาหาร	เดินเล่น, คุย	วิ่งออกกำลังกาย	ออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย
Setting							
สนามหญ้า	○	●	●	●	●	○	●
เนินหญ้า	-	○	-	○	-	-	-
ลานพื้นแข็ง	-	-	-	-	-	○	●
รัมน้ำ	○	○	●	○	○	-	○
เส้นทางวิ่ง	-	-	-	-	-	●	○
ได้ต้นไม้	○	●	○	●	●	-	-
ที่มีม้านั่ง	●	●	○	○	●	○	●

ตารางที่ 6.2 สรุปสภาพที่เกิดของกิจกรรม (setting) ที่สำคัญกับกลุ่มกิจกรรม

- สัญลักษณ์ ● สำคัญมาก (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันมากกว่า 24 คนขึ้นไป)
 ○ สำคัญ (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันมากกว่า 16 คนขึ้นไป)
 - ไม่สำคัญ (ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตรงกันตั้งแต่ 16 คนลงไป)

6.1.5 กิจกรรมที่นิยมทำของผู้ใช้สวน

จากผลสรุปที่ได้ พบว่ากิจกรรมนั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์เป็นกิจกรรมที่นิยมมากที่สุดของผู้ใช้ทุกกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้การสังเกตที่ทำการเป็นผังบันทึกกิจกรรม โดยกิจกรรมอื่นในกลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายก็ได้รับความนิยมสูง ขณะที่กลุ่มกิจกรรมออกกำลังกายไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก มีเฉพาะกลุ่มผู้ทำกิจกรรมวิ่งออกกำลังกาย และออกกำลังกายแบบออกแรงน้อยที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมออกกำลังกายชนิดอื่นๆ

ขณะที่เมื่อพิจารณาถึงผลที่ได้เมื่อจำแนกผู้ใช้สวนตามเพศ พบว่าโดยภาพรวมแล้วชายให้ความสนใจในกลุ่มกิจกรรมออกกำลังกายมากกว่าหญิง ขณะที่หญิงจะให้ความสนใจกับกิจกรรมผ่อนคลายมากกว่าชาย แต่มีข้อยกเว้นว่าในกิจกรรมเดินออกกำลังกายและออกกำลังกายแบบออกแรง (แอโรบิก) ที่หญิงให้ความสนใจสูงกว่าชาย สำหรับการพิจารณาผลจำแนกตามวัย จากสัดส่วนคำตอบที่ได้มากที่สุดจากผู้ใช้งาน 3 วัยคือ วัยรุ่น (15 - 20 ปี) วัยทำงานตอนต้น (21 - 30 ปี) วัยผู้ใหญ่ (31 - 60 ปี)

)พบว่า กลุ่มกิจกรรมผ่อนคลายจะได้รับคามนิยมสูงจากทุกวัย ขณะที่ในกิจกรรมออกแรงจะได้รับคามนิยมน้อยกว่า สำหรับกลุ่มกิจกรรมออกแรงนั้นวัยผู้ใหญ่จะให้ความนิยมมากที่สุดเมื่อเทียบกับวัยรุ่นให้ความสนใจในระดับต่ำกว่ามาก

6.1.6 ความพอใจในประเด็นต่างๆ

โดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่าในจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้สวนจำนวน 140 คนต่อหนึ่งสวนที่ทำกิจกรรม 7 อย่างคือ กิจกรรมนั่งเล่น, ชมวิวทิวทัศน์ กิจกรรมนั่งอ่านหนังสือ กิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน, คนรักหรือครอบครัว กิจกรรมนั่งปิกนิก, ทานอาหาร กิจกรรมเดินเล่น, เดินคุย กิจกรรมวิ่งออกกำลังกาย และกิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย ในสวนเบญจสิริ และสวนสันติภาพ พบว่าผู้ใช้สวนใหญ่มีความพอใจโดยรวมต่อการใช้งานสวนในเรื่องของ ความพอเพียงของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ความพอใจเรื่องความไม่แออัดในพื้นที่ที่ทำกิจกรรม ความพอใจเรื่องความไม่ขัดแย้งในพื้นที่ทำกิจกรรม โดยเฉพาะความพอเพียงของพื้นที่ที่ทำกิจกรรมที่ความพอใจมากกว่าพอใจน้อยในทุกๆกิจกรรม ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจากลักษณะสวนสาธารณะชุมชนที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่างๆ แต่เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่ย่อยเพื่อกิจกรรมต่างๆในสวน ผู้ใช้สวนใหญ่ยังมีความพอใจต่อการใช้ แสดงให้เห็นว่าอาจมีปัจจัยสำคัญในพื้นที่ย่อยนั้นที่มีความเหมาะสมและสนับสนุนต่อความรู้สึกดังกล่าว

ทั้งนี้ในเรื่องความพอเพียงของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกยังพบความพอใจน้อยในกลุ่มกิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน, คนรักหรือครอบครัว และกิจกรรมวิ่งออกกำลังกาย ของสวนเบญจสิริ ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับผังสรุปบันทึกกิจกรรม ประกอบกับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์พบพื้นที่ประจำที่เกิดกิจกรรมนั่งคุยกับเพื่อน, คนรักหรือครอบครัวในสวนเบญจสิริ คือพื้นที่ทางเดินรอบสวน และสนามด้านหน้า ส่วนกิจกรรมวิ่งออกกำลังกาย คือพื้นที่ทางเดินรอบสวน และถนนรอบสวน โดยลักษณะพื้นที่ทางเดินหลักรอบสวนที่มีม้านั่งโดยรอบ ถนนรอบสวนเป็นพื้นที่รอบนอกล้อมพื้นที่ตอนกลาง และสนามด้านหน้าเป็นสนามหญ้าขนาดใหญ่ มีข้อสังเกตว่าการขาดอุปกรณ์เช่น ม้านั่งที่มีอยู่จำกัด และความทึบโตร่มของพื้นที่ทำกิจกรรมซึ่งเป็นเหตุให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ อาจเป็นผลต่อความรู้สึกดังกล่าว

ความพอใจเรื่องความไม่แออัดในพื้นที่ที่ทำกิจกรรมยังพบความพอใจน้อยในกลุ่มกิจกรรมนั่งปิกนิก, ทานอาหาร และกิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อยของสวนสันติภาพ ส่วนความไม่ขัดแย้งในพื้นที่ทำกิจกรรมพบความพอใจน้อยในกลุ่มกิจกรรมนั่งปิกนิก, ทานอาหาร ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับผังสรุปบันทึกกิจกรรม ประกอบกับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์พบพื้นที่ประจำที่เกิดกิจกรรม

กรรมนั่งปิกนิก ,ทานอาหาร คือพื้นที่สนามเนินหญ้าหน้าและหลัง พื้นที่สนามกลางซ้าย ส่วนกิจกรรม ออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย คือพื้นที่ลานเอนกประสงค์ พื้นที่สนามกลางซ้าย โดยลักษณะพื้นที่ สนามเนินหญ้าหน้าและหลัง พื้นที่สนามกลางซ้ายเป็นพื้นที่ตอนกลางและหลังของสวนเป็นสนาม หญ้ามีร่มเงา เป็นพื้นที่เข้าถึงง่ายติดทางเดิน มีข้อสังเกตว่าการเลือกใช้พื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทาง ภูมิทัศน์ที่ดีที่สุดเพื่อการทำกิจกรรมดังกล่าวซึ่งผู้ใช้สวนส่วนใหญ่เห็นตรงกันในด้านเงื่อนไขพื้นที่และ สภาพที่เกิดกิจกรรม ทำให้มีการพยายามจะใช้พื้นที่นั้นพร้อมๆกันจึงส่งผลต่อความรู้สึกแออัดและความ ชัดแย้งดังกล่าว

6.1.7 การตอบคำถามการศึกษา

จากคำถามการศึกษาที่ว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในพื้นที่หนึ่งๆ ในสวนสาธารณะมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ของผู้ใช้อย่างไร พบว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์เป็นสิ่งสำคัญ หนึ่งที่ผู้ใช้สวนใช้พิจารณาเพื่อเลือกพื้นที่ทำกิจกรรมที่ต้องการ โดยการศึกษาที่สภาพแวดล้อมทาง ภูมิทัศน์คือเงื่อนไขของพื้นที่ และสภาพที่เกิดของกิจกรรม จากการศึกษาพบว่ามีลักษณะร่วมของทั้ง 2 เรื่องนี้ที่เป็นความเห็นที่ตรงกันของกลุ่มผู้ใช้ในทุกๆ กิจกรรมว่ามีความสำคัญสำหรับพื้นที่ที่จะ เลือกทำกิจกรรมต่างๆ คือการมีสภาพสมบูรณ์ของสวนและองค์ประกอบ บรรยากาศที่ร่มรื่น และองค์ ประกอบธรรมชาติในพื้นที่ ทั้งนี้ตรงกับที่ Hester (1975) ได้กล่าวว่า คุณภาพพื้นที่ ลักษณะของ สภาพที่เกิดกิจกรรม และองค์ประกอบธรรมชาติ มีผลต่อการที่ผู้ใช้จะเลือกใช้หรือไม่ใช้พื้นที่ สาธารณะนั้นๆ

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงลักษณะการใช้พื้นที่ในสวนสาธารณะที่ได้จากการศึกษาคือ การมีพื้นที่ ที่ถูกเลือกใช้ทำกิจกรรมแต่ละชนิดเป็นประจำ พื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะช่วงเวลาหนาแน่น พื้นที่ที่ถูกใช้ งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานมากโดยมีการสลับเปลี่ยน กิจกรรมตามช่วงเวลา จะพบว่าการเกิดลักษณะดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางภูมิ ทัศน์ในพื้นที่นั้น โดยมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้ของกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่จึงทำให้เกิด ลักษณะการใช้แบบต่างๆในแต่ละพื้นที่ย่อยในสวน อย่างเช่น พื้นที่ที่มีการดูแลรักษาให้มีความ สมบูรณ์ พื้นที่ที่สามารถสัมผัสและชื่นชมธรรมชาติได้ดี พื้นที่ที่มีความสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับ กิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และลักษณะกายภาพต่างๆของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Marcus (1990) กล่าวถึงลักษณะการวางแผนทางจัดการพื้นที่สวนสาธารณะชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการการ ใช้พื้นที่ของผู้ใช้สวน

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสวนสาธารณะชุมชน

1. จากผลการศึกษาที่ได้ ในกลุ่มกิจกรรม 7 กิจกรรมที่ศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นมากและเกิดเป็นประจำในสวนสาธารณะชุมชน การเลือกพื้นที่ของสวนเพื่อทำกิจกรรมของผู้ใช้ในแต่ละกลุ่มกิจกรรมมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ซึ่งเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของพื้นที่ และสภาพที่เกิดของกิจกรรม ซึ่งผลสรุปที่ได้พบลักษณะร่วมที่เป็นความต้องการของผู้ใช้สวนส่วนใหญ่ต่อพื้นที่ที่เลือกทำกิจกรรมของแต่ละคน ซึ่งเงื่อนไขของพื้นที่สำหรับกิจกรรมผ่อนคลายต้องการพื้นที่ในร่มเงา การสามารถมองเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน และความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพที่เกิดของกิจกรรมสำหรับกิจกรรมผ่อนคลาย คือที่มีม้านั่ง การเป็นสนามหญ้า การอยู่ใต้ต้นไม้ เงื่อนไขของพื้นที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกาย ต้องการการเป็นที่กว้าง ลักษณะพื้นราบ และความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งหมายถึงส่วนประกอบที่มีในพื้นที่ทำกิจกรรมนั้นทั้งที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างและธรรมชาติสร้างเช่น พื้นทางวิ่ง พื้นลาน ผิวหญ้า ใต้ต้นไม้ เป็นต้น สภาพที่เกิดของกิจกรรมสำหรับกิจกรรมออกกำลังกาย คือการเป็นสนามหญ้า และลานพื้นแข็ง เส้นทางวิ่งและที่มีม้านั่ง ซึ่งจากลักษณะที่ได้แสดงให้เห็นว่าในการจัดการพื้นที่ทั่วไปในสวนสาธารณะชุมชน ควรใช้สิ่งดังกล่าวเป็นข้อพิจารณาขั้นต้นสำหรับการออกแบบสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์เพื่อให้พื้นที่นั้นมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการลำดับต้นๆที่ผู้ใช้สวนใหญ่มีความต้องการต่อพื้นที่ทำกิจกรรม

2. จากลักษณะต่างๆ ของการใช้พื้นที่ในสวนสาธารณะที่พบในการศึกษา คือการมีพื้นที่ที่ถูกเลือกใช้ทำกิจกรรมแต่ละชนิดเป็นประจำ พื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะช่วงเวลาหนาแน่น พื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานมากโดยมีการสับเปลี่ยนกิจกรรมตามช่วงเวลานั้น พบว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่เป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ส่งผลต่อลักษณะการใช้เหล่านั้น ทั้งนี้ภายในกรณีพื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะช่วงเวลาหนาแน่น ลักษณะพื้นที่ที่มีการแบ่งเป็นส่วนๆ มีขอบกระเบียดไม้เป็นเสมือนกันพื้นที่ทำให้เกิดการปิดบังสายตาบางส่วนจากพื้นที่โดยรอบ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยต่อผู้ใช้พื้นที่ ส่งผลให้เกิดการหลีกเลี่ยงที่จะใช้พื้นที่ดังกล่าวโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ไม่มีใครได้ไม่หนาแน่น Rutledge (1986) กล่าวว่าความรู้สึกปลอดภัยต่อการใช้พื้นที่สาธารณะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการใช้สวน รวมถึงการไม่ต้องการพื้นที่ที่ดูลึกลับ พ้นสายตาของคนอื่นๆ (นิลบล คล่องเวสสะ, 2543: 127) และลักษณะพื้นที่บริเวณรอบห้องน้ำสวนเบญจสิริที่มีสภาพเหมือนเป็นพื้นที่บริการของร้านค้าและห้องน้ำสาธารณะ อาจทำให้ผู้ใช้สวนรู้สึกไม่อยากใช้พื้นที่ ซึ่งตรงกับเรื่องของอาณาเขตครอบครอง (Territory)

ที่วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2526) กล่าวไว้ว่าพื้นที่ที่เสมือนมีผู้ครอบครองเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่ จะทำให้บุคคลอื่นรู้สึกไม่อยากจะเข้าไปใช้พื้นที่นั้น

กรณีพื้นที่ที่ถูกใช้งานตลอดเวลา ซึ่งลักษณะพื้นที่ดังกล่าวของทั้ง 2 ส่วน เป็นพื้นที่ที่ติดทางสัญจร มีการเข้าถึงได้สะดวก สามารถเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน ซึ่งน่าจะเป็นเหตุแห่งการเกิดการใช้งานตลอดเวลาดังกล่าว โดยจากการศึกษาของ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และนิลบล คล่องเวสสะ (2542: 38) พบว่าการเข้าถึงเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะของสวนสาธารณะ เป็นสิ่งที่มีผลต่อการใช้พื้นที่สวน และRutledge (1986)กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของการเป็นผู้ดูแลของผู้ใช้สวนว่าเป็นลักษณะสำคัญหนึ่งที่ใช้ส่วนใหญ่ทำ

กรณีพื้นที่ที่ถูกเลือกใช้ทำกิจกรรมแต่ละชนิดเป็นประจำ พื้นที่ที่ถูกใช้งานเฉพาะกิจกรรมบางเวลา พื้นที่ที่ถูกใช้งานมากโดยมีการสลับเปลี่ยนกิจกรรมตามช่วงเวลานั้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวน่าจะมีผลจากลักษณะของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขทางความรู้สึก และลักษณะที่ปรากฏอยู่ของพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมและไม่เหมาะสมกับแต่ละกิจกรรมจนเกิดลักษณะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hester (1975) มีข้อสรุปถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อการใช้ที่ว่าง คือคุณภาพและปริมาณของพื้นที่ สภาพที่เกิดของกิจกรรม และองค์ประกอบธรรมชาติ

ดังนั้นในการออกแบบสวนสาธารณะชุมชนต้องพิจารณาถึงลักษณะของพื้นที่ย่อยในสวน เน้นการเกิดลักษณะพื้นที่ที่สนับสนุนการใช้ ป้องกันและระวังลักษณะพื้นที่ที่ไม่พึงประสงค์

3. จากการมาใช้สวนสาธารณะที่มีลักษณะการเหลื่อมเวลาใช้ของกลุ่มผู้ใช้ ควรมีการจัดการให้พื้นที่สามารถปรับเข้ากับลักษณะดังกล่าวเช่นลานขนาดเล็ก เพื่อการทำกิจกรรมเชียร์ของวัยรุ่น และเปลี่ยนเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกายของวัยทำงานตอนต้น วัยผู้ใหญ่ รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์สนับสนุนกิจกรรม ที่ยึดหยุ่นกับชนิดกิจกรรมและผู้ใช้ที่เหมาะสม เช่นม้านั่งเคลื่อนย้ายได้สำหรับกลุ่มเกษียณ นั่งเล่น นั่งคุย ปรับเป็นที่นั่งอ่านหนังสือของกลุ่มวัยรุ่น เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่ที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้ทำกิจกรรมในสวนสาธารณะระดับชุมชนควรมีการศึกษาต่อไปในลักษณะความต้องการเฉพาะกลุ่มที่เด่นชัดเพื่อให้ทราบความต้องการสำคัญในด้านต่างๆของกลุ่ม รวมถึงการศึกษาพื้นที่ว่างสาธารณะลักษณะอื่น แต่มีการใช้งานจากกลุ่มผู้ใช้เพื่อกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะเดียวกัน เช่น ลานคนเมือง ที่ว่างกิ่งสาธารณะหน้าศูนย์การค้าต่างๆ เพื่อดูถึงสภาพแวดล้อมและปัจจัยว่ามีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการพื้นที่เพื่อกิจกรรมนันทนาการของชุมชนได้